

FC BARCELONA – HET IMPERIUM

SIMON KUPER

FC BARCELONA HET IMPERIUM

**Crujff, Messi en de onzekere toekomst
van de grootste voetbalclub ter wereld**

**Vertaald door Erik de Vries
en Edwin Krijgsman**

Nieuw Amsterdam

Oorspronkelijke titel *The Barcelona Complex. Lionel Messi and the Making
– and Unmaking – of the World’s Greatest Soccer Club*. Penguin Press,
an imprint of Penguin Random House LLC, New York

© 2021 Simon Kuper

© 2021 Nederlandse vertaling Erik de Vries en Edwin Krijgsman /

Uitgeverij Nieuw Amsterdam

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

NUR 480

ISBN 978 90 468 2860 1

www.nieuwamsterdam.nl

Voor Pamela, Leila, Joey en Leo, omdat ze me gedurende de lockdownmaanden dit boek aan de keukentafel hebben laten schrijven, en omdat ze net als ik verliefd zijn geworden op Spanje en Catalonië. Het zou het zonder jullie allemaal niet waard zijn geweest.

‘Voor zijn komst was Barcelona geen voetbalkathedraal, geen schitterende kerk. We hadden behoefte aan iets nieuws. En dat heeft de tand des tijds weten te doorstaan. Het is steen voor steen door één man gebouwd, Johan Cruijff.’

– PEP GUARDIOLA

‘In werkelijkheid is er al heel lang geen sprake van een project of iets wat daarop lijkt. Ze doen maar wat en vullen al doende de gaten.’

– LIONEL MESSI

‘Ik vermoed, dat als journalisten veel verstand van voetballen zouden hebben, ze geen journalisten zijn.’

– JOHAN CRUIJFF

INHOUD

<i>Rolbezetting</i>	11
<i>Barcelona-lexicon</i>	19
<i>Een opmerking bij de tekst</i>	21

DEEL EEN – IN DE KATHEDRAAL

Inleiding: een kennismaking met Barça	25
1 Wie is wie in het huis van Barça	33

DEEL TWEE – DE ARCHITECT

2 De man die praatte aan de bal	51
3 FC Barcelona – Naar een oorspronkelijk idee van Johan Crujff	63
4 De choreograaf	79
5 Crujff: mijn aandeel in zijn ondergang	100

DEEL DRIE – DE GOUDEN JAREN 2008-2015

6 Kleintjes op kostschool: meer dan een jeugdopleiding	113
7 Hoe doet-ie het toch? Lionel Messi verklaard	135
8 Virtuoots, 2008-2012	167

DEEL VIER – GENIALE VOETBALLERS

9 Wat is ‘talent’?	191
10 De regels van de top	201
11 Het leven van een topvoetballer	212
12 Eten, voetballen, slapen: de topvoetballer en de privékok	229

DEEL VIJF – DE KATHEDRAAL BROKKELT AF

13 Missers op de transfermarkt 249

14 Overal La Masia 262

15 Meer dan een club? 271

16 Messi's club 290

Epiloog 315

Dankwoord 319

Eten met Barça: receptenbijlage 323

Noten 325

Selecte bibliografie 349

Register 353

ROLBEZETTING

Éric Abidal (1979-): clublegende sinds hij in 2011 de Champions League-beker omhoog mocht houden na kanker te hebben overwonnen. Was in de geweldige ploeg van Pep Guardiola een succesvolle linksback en van 2018 tot 2020 een heel wat minder succesvolle technisch directeur die de verkeerde spelers aantrok.

Jordi Alba (1989-): een jongen van La Masia, die Barcelona verliet om zijn carrière een impuls te geven en in 2012 terugkeerde. Goede vriend van Messi, met wie hij samen met vakantie gaat.

Thiago Alcântara (1991-): middenvelder. Zoon van de Braziliaanse wereldkampioen Mazinho. Doorliep Barcelona's jeugdopleiding maar wist het eerste elftal niet te halen, verkaste naar Bayern en werd daar de held in de 8-2 schrobbering die Barça in 2020 om de oren kreeg. Speelt inmiddels bij Liverpool.

Josep Maria Bartomeu (1963-): was van 2014 tot zijn vertrek in 2020 voorzitter van Barcelona en kocht de verkeerde spelers voor te veel geld. Runt een familiebedrijf. Aardige man.

Tonny Bruins Slot (1947-2020): Johan Cruijffs trouwe assistent, Amsterdammer uit de arbeidersklasse die in hetzelfde jaar geboren werd als Cruijff en een van de weinige mensen met wie Cruijff nooit ruzie heeft gekregen. Ver-

zorgde de tactische analyse van tegenstanders, iets waar Cruijff geen geduld voor had.

Sergio Busquets (1988-): een fantastische *pivote*, zolang hij maar niet hoeft te rennen. Een product van La Masia, die in 2008 nog op de bank zat bij het B-team van Barcelona maar in 2011 alles had gewonnen wat er op voetbalgebied te winnen valt. Zoon van Cruijffs niet zo fantastische reservedoelman Carles Busquets.

Albert Capellas (1967-): voormalig coördinator van La Masia en de huidige bondscoach van het Deens elftal onder 21. Verspreidt zijn cruijffiaanse gedachtegoed via Possessionfootball.com. Een voorbeeld van Barcelona's intellectuele kapitaalvlucht en een zeer belangrijk adviseur voor de schrijver van dit boek.

Manus Cruijff (1913-1959): Johans vader. Een Ajax-fan en uitbater van een groentezaak tegenover het oude stadion van de club. Zijn voortijdige dood als gevolg van een hartaanval was een beslissend moment in Johans leven. Manus schreef zijn naam nooit met een y.

Danny Cruijff (1949-): Johans weduwe. Behandelde Cruijff als een gewone jongen uit Amsterdam. Schuwt de publiciteit en houdt niet van voetbal.

Johan Cruijff (1947-2016): vader van

de moderne club. Geboren als Cruïjff, maar realiseerde zich dat de spelling met y internationaal beter uitpakte.

Was van 1964 tot 1984 een briljante speler en ontpopte zich daarna tot een volstrekt eigenzinnige trainer. Hij creëerde als trainer van Barcelona tussen 1988 en 1996 het Dream Team, en liet het daarna versloffen. Is uitvinder van vele zaken uit het hedendaagse voetbal, waaronder de Barcelona-stijl (die andere clubs inmiddels met meer succes hanteren). Extreem moeilijke man.

Jordi Cruïjff (1974-): zoon van Johan, wat niet gemakkelijk moet zijn geweest. Speelde (en zat op de bank) bij Barcelona, Manchester United en het Nederlands elftal. Is op het moment van schrijven hoofdtrainer van FC Shenzhen in China. Voelt zich meer Catalaan dan Nederlander.

Ousmane Dembélé (1997-): snelle Franse vleugelspeler, die er echter geen spartaanse levensstijl op nahoudt en vaak geblesseerd is. Barcelona heeft ongetwijfeld spijt van de ruim 140 miljoen euro waarvoor ze hem van Borussia Dortmund hebben overgenomen.

Robert Enke (1977-2009): Duitse doelman. Tijdens zijn rampzalige periode bij Barcelona kreeg hij de schuld van een bekernederlaag tegen een derdedivisionist, wat wellicht heeft bijgedragen aan zijn zelfdoding.

Samuel Eto'o (1981-): een moeilijk mens en een fantastische spits. Guardiola zal opgelucht zijn dat hij uiteindelijk besloot hem in 2008 niet te verkopen. Kameroener.

Cesc Fàbregas (1987-): doorliep La Masia en speelde samen met Messi en Piqué in het Baby Dream Team. Verkaste op zijn zestiende naar Arsenal en

kwam op 24-jarige leeftijd terug, net op tijd om de laatste gloriejaren van Barcelona mee te maken.

Francisco Franco (1892-1975): Galiciër die opklom tot legergeneraal, Nationalistische leider tijdens de Spaanse Burgeroorlog (1936-1939) en dictator die tussen 1939 en 1975 over Spanje regeerde. Zijn tijdens en na de oorlog uitgeoefende Witte terreur kostte naar schatting 200.000 Spanjaarden het leven en joeg vele anderen het land uit. Bestreed Catalaans nationalisme met harde hand.

Louis van Gaal (1951-): een cruijffiaan aan wie Cruïjff een hekel had. Trainer van Barcelona tussen 1997 en 2000 en nog eens in 2002-2003. Werd twee keer landskampioen maar wordt bij de club vooral herinnerd vanwege diens zeer on-Catalaanse directheid en zijn met een Amsterdams accent gekruide Spaans.

Joan Gaspart (1944-): hotelier, voormalige ober van The Connaught in Londen en tussen 2000 en 2003 een weinig succesvolle voorzitter van Barcelona. Speelde in 1975 een rol als hotelreceptionist in Antonioni's in Barcelona opgenomen film *The Passenger*.

Antoni Gaudí (1852-1926): Catalaans architect. Begon met de bouw van de nog altijd niet voltooide kathedraal Sagrada Família. De auteur trekt mogelijk al te ambitieuze parallellen tussen hem en een ander excentriek genie, Johan Cruïjff.

Antoine Griezmann (1991-): aanvoerder van het Franse elftal dat in 2018 wereldkampioen werd. Zeer begaafd speler, al komt dat bij Barcelona niet helemaal uit de verf. Een mini-Messi, wat wellicht de oorzaak van het probleem is.

Pep Guardiola (1971-): Johan Cruijffs beste leerling, die op dertienjarige leeftijd bij Barcelona kwam. Een cruijffi-aan die de kathedraal die Barcelona is heeft gerenoveerd. Na zijn vertrek als trainer in 2012 is de club nooit meer helemaal de oude geworden. Catalaanse nationalist.

Thierry Henry (1977-): Franse spits die in zijn beste jaren voor Arsenal speelde, maar tussen 2007 en 2010 nog een late bloeiperiode kende in dienst van Barcelona. Speelde samen met en observeerde Messi.

Zlatan Ibrahimovic (1981-): Zweedse spits wiens enig seizoen bij Barcelona (2009-2010) geen succes werd omdat Messi tot de slotsom kwam dat hij geen Zweedse reus kon gebruiken die hem tijdens zijn loopacties naar het centrum voor de voeten liep. Geen fan van Guardiola.

Andres Iniesta (1984-): genie met een flets gezicht. Doorliep La Masia, won met Barcelona alles wat er te winnen viel, herstelde van een vorm van depressie, en vertrok in 2018 naar het Japanse Vissel Kobe. Een geweldige voetballer die zonder morren in dienst speelde van een nog grotere speler, Messi.

Frenkie de Jong (1997-): Nederlandse middenvelder die zijn trainer nachtmerries bezorgt omdat hij pingelend uitverdedigt. Kwam in 2019 naar Barcelona, niet op het ideale moment.

Ronald Koeman (1963-): was tussen 1989 en 1995 een productieve centrale verdediger en groeide in Barcelona uit tot een held. Maakte in 1992 de winnende treffer in de Champions League-finale op Wembley. Woonde naast Cruijff. Is op het moment van schrij-

ven de trainer van Barcelona, en hoogstwaarschijnlijk zelfs nog op het moment van publicatie.

Joan Laporta (1962-): advocaat, meest charismatische man van Catalonië. President van FC Barcelona van 2003 tot en met 2010, en nu weer vanaf 2021. Voorstander van Catalaanse onafhankelijkheid.

Michael Laudrup (1964-): Deense voetballer uit de goeude middenklasse die tussen 1989 en 1994 de 'schaduwspits' (ook wel 'valse 9') was in Cruijffs Dream Team. Viel bij Cruijff in ongenade en verkaste naar Real Madrid. Het seizoen nadat hij Barça aan een 5-0-overwinning op Real had geholpen, hielp hij Madrid Barcelona met 5-0 te verslaan. Is tegenwoordig voetbaltrainer en importeert Spaanse wijn naar Denemarken.

Gary Lineker (1960-): Engelse spits die van 1986 tot 1989 voor Barcelona uitkwam, het daar bijzonder naar zijn zin had en zelfs Spaans leerde. Helaas zag Cruijff het niet in hem zitten. Is tegenwoordig presentator van het programma *Match of the Day*.

Antonia Lizárraga (geboortedatum onbekend-): voedingsdeskundige. In 2010 door de gezondheidsfanaat Guardiola ingehuurd om de voetballers van Barcelona bij te brengen hoe ze moeten eten. Blijft het nog altijd proberen.

Diego Maradona (1960-2020): speelde van 1982 tot 1984 voor Barcelona, maar vond de stad te bekrompen, en bovendien verwoestte Andoni Goikoetxea, de 'slager van Bilbao', zijn enkel. Wist niettemin een paar orgies te organiseren.

Lieke Martens (1992-): voorhoedespeler in de vrouwenploeg van Barcelona

en exponent van de traditioneel grote Nederlandse inbreng bij de club. Is in 2017 door de FIFA verkozen tot beste vrouwelijke speler, maar verdient nog altijd te weinig om haar eigen entourage te laten overkomen. Champions League-winnares in 2021.

Jorge Messi (1958-): vader en zaakwaarnemer van Lionel. Voormalige leidinggevende in een staalfabriek in Rosario, Argentinië. Beschouwt zichzelf als een geniale zakenman. Is in 2016 samen met zijn zoon veroordeeld voor belastingfraude, maar kwam er met een boete vanaf. Actief betrokken bij de mislukte poging van zijn zoon om in 2020 de club de verlaten.

Lionel Messi (1987-): het machtigste individu bij de club. Kwam op zijn dertiende, scoorde meer dan zeshonderd doelpunten in het eerste, maar veranderde FC Barcelona uiteindelijk in FC Messi. Zijn salaris (volgens de laatste berichten rond de 125 miljoen euro per jaar) is de grootste financiële molensteen van de club.

Rinus Michels (1928-2005): voormalig gymleraar van dove kinderen. Was het grootste deel van zijn trainersloopbaan – bij Ajax, Barcelona, het Nederlands elftal en Los Angeles Aztecs – verwikkeld in een gekmakende maar vruchtbare Lennon-en-McCartney-achtige verhouding met Johan Crujff. Medeuitvinder van het totaalvoetbal en dus van het eenentwintigste-eeuwse voetbal. Grootvader van het moderne Barcelona.

José Mourinho (1963-): Portugese trainer. Sinds jaar en dag plaaggeest van Barcelona die tussen 1996 en 2000 is gevormd bij de club, als vertaler, tactisch analist en assistent-trainer. Ging

mee met het cruijffiaanse idee dat voetbal een dans in de ruimte is, maar geeft er de voorkeur aan die ruimte af te grendelen in plaats van open te gooien.

Neymar (1992-): kwam in 2013 naar Barcelona en vertrok in 2017 tot overmaat van ramp naar Paris Saint-Germain, een gemis dat niet zou worden opgevuld. De meest gedenkwaardige voetbaltransfer van dat decennium. Wilde net als Messi zijn. Werd uiteindelijk de grootste individuele schuldenaar van de Spaanse belastingdienst.

Josep Lluís Núñez (1931-2018): vastgoedmagnaat die voorzitter werd, in zijn geval van 1978 tot 2000 van Barcelona. Verantwoordelijk voor de aanstelling van Crujff, met wie hij echter niet goed kon opschieten. Heeft nooit erkenning gekregen voor de groei die de club onder zijn voorzitterschap heeft doorgemaakt. Barça's laatste niet-Catalaanse voorzitter.

Pedro (1987-): een jongen van La Masia die in 2007 nog in Barcelona C speelde maar in 2011 zo'n beetje alles in de voetballerij gewonnen had. Geen genie, wat inhoudt dat zijn succes een nog grotere aanbeveling is voor La Masia dan dat van Messi.

Gerard Piqué (1987-): lid van de Catalaanse ondernemerselite, zelf ondernemer, getrouwd met de zangeres Shakira, en centrale verdediger van FC Barcelona. Speelt vanaf zijn dertiende samen met Messi. Wordt gezien als een toekomstige voorzitter. Heeft er de genen voor.

Inma Puig (geboortedatum onbekend-): sportpsychologe wier vijftienjarige verbintenis met Barcelona in 2018 werd beëindigd. Heeft Iniesta bijgestaan tijdens zijn persoonlijke crisis.

Adviseert bedrijven in haar hoedanigheid van Chief Emotional Officer.

Carles Puyol (1978-): langharige centrale verdediger in Guardiola's grootse elftal, en in 2010 wereldkampioen met de Spaanse ploeg. Nadat hij vanuit La Masia was doorgestoten naar het eerste elftal deed hij zijn matras over aan Iniesta.

Mino Raiola (1967-): Nederlands-Italiaanse 'superzaakwaarnemer' die de stiel leerde in de pizzeria van zijn vader. Zaakwaarnemer van Ibrahimovic, en dus een vijand van Guardiola.

Carles Rexach (1947-): heeft zijn hele leven op de vierkante kilometer rond Camp Nou doorgebracht. Een breekbare, begaafde en bangelijke vleugelspeler van FC Barcelona die later vrijwel alle denkbare functies binnen de club heeft vervuld, waaronder assistent en vertrouweling van Cruïjff. Viel onherroepelijk bij hem uit de gratie.

Frank Rijkaard (1962-): een geweldige Nederlandse voetballer, en van 2003 tot 2008 hoofdtrainer van Barcelona. Alom beschouwd als een gentleman. Won in 2005 de Champions League maar zei het trainerschap al vroeg vaarwel omdat hij er geen zin meer in had.

Rivaldo (1972-): in de periode tussen 1997 en 2002 Barcelona's creatiefste speler. Deelde de ploeg mee dat hij niet meer op de vleugel wilde spelen. Dat was waarschijnlijk een fout. Maar werd wel in 1999 (in het bijzijn van de auteur) uitgeroepen tot Europees Voetballer van het Jaar en werd in 2002 wereldkampioen met Brazilië.

Sergi Roberto (1992-): jongen uit de streek die als een van de weinigen in het eerste elftal het Catalaans machtig

is, en tijdens het schrijven van dit boek een van Barcelona's vier aanvoerders. Mogelijk een krachtiger verschijning in de kleedkamer dan op het veld.

Romário (1966-): tussen 1993 en 1995 de geniale maar doorgaans statische spits van Cruïjffs Dream Team. Had een hekel aan: trainen, rennen, verdedigen. Hield van: slapen, seks. Inmiddels Braziliaans senator voor de linkse Podemos-partij. Won in 1994 met Brazilië de wereldtitel.

Ronaldinho (1980-): Braziliaanse spelmaker. In 2003 door Barcelona gekocht omdat ze David Beckham niet konden inlijven. Won in 2005, toen hij even de beste speler ter wereld was, met Barcelona de Champions League, maar verloor vrijwel direct daarna elke interesse in voetbal. Held en mentor van Messi. Zat kortstondig vast in Paraguay nadat hij zich naar verluidt met een vals paspoort toegang tot het land had verschaft.

Cristiano Ronaldo (1985-): briljante Portugese spits. De op een na beste voetballer van zijn tijd. Was als tiener dicht bij een overgang naar Barcelona. Was van 2009 tot 2018 de vedette van Barcelona's aartsvijand Real Madrid. Speelt nu bij Juventus.

Sandro Rosell (1964-): lid van de Barcelonese *burgesia*. Clubvoorzitter van 2010 tot 2014 nadat hij zijn oude maker Joan Laporta beentje had gelicht. Trad af als gevolg van de juridische nasleep van de overname van Neymar van Santos. Zat bijna twee jaar in de gevangenis maar werd daarna zonder enige tenlastelegging vrijgelaten. Vierde dat in een hotelbar met het lekkerste biertje aller tijden.

Eusebio Sacristán (1964-): kleine mid-

denvelder die tussen 1988 en 1995 voor Barcelona speelde. Cruijff wijdde hem in in de geheimen van een ordentelijk, op passes ingestelde speelwijze zoals Eusebio die al van jongs af aan in zijn hoofd had. Werd later Rijkaards assistent.

Paco Seirul-lo (1945-): bewaker van Barça's cruijffiaanse traditie. Conditie-trainer met een weelderige witte haardos die begon bij de handbalafdeling van de club, daarna werkzaam was als Cruijffs rechterhand, doceert aan de Universiteit van Barcelona, oereert als een Franse filosoof. Is een soort wandelende USB-stick wat betreft het institutionele geheugen van de club. Staat in Camp Nou bekend als El Druida, De Druide.

Ferran Soriano (1967-): jongen van de streek met een universitaire opleiding. Was van 2003 tot 2008 vicevoorzitter van Barça. Vervult nu een gelijkwaardige functie bij Manchester City, in welke hoedanigheid hij Guardiola binnenhaalde. Zijn relatief onbekende boek *Goal: The Ball Doesn't Go In By Chance* is een verrassend rijke bron over het moderne Barça.

Hristo Stoichkov (1966-): Bulgaarse spits die tussen 1990 en 1995 in Barcelona's Dream Team speelde. Cruijff hield van zijn *mala leche* ('bedorven melk', oftewel gemene streken). Stoichkov bouwde graag een feestje met Romário, totdat ze ruzie kregen. Er staat een prachtig fragment op YouTube waarop Cruijff hem uitlegt hoe je moet touwtjespringen.

Luis Suárez (1987-): Uruguayaanse spits, tevens buurman en beste vriend van Messi. Kwam tussen 2014 en 2020 uit voor Barcelona, totdat hij in een te-

lefoongesprek van één minuut van Ronald Koeman te horen kreeg dat hij hem niet langer kon gebruiken. Niemand van het bestuur belde hem om hem te bedanken voor de 198 doelpunten die hij voor de club had gescoord. Hij begon er direct nog meer in te schieten in dienst van Atlético Madrid.

Lilian Thuram (1972-): Franse intellectueel en verdediger. Toen hij op zijn 34ste naar Barcelona kwam en daar kennismaakte met de cruijffiaanse principes van de club, voelde hij zich pas voor het eerst een volwaardig voetballer. Hij vroeg zich af welke sport hij tot dan toe beoefend had. Tegenwoordig antiracisme-activist.

Oriol Tort (1929-1999): lange tijd Barcelona's onbezoldigde hoofdsout. In het dagelijks leven vertegenwoordiger van een geneesmiddelenfabrikant. Bekeek soms vijftien tot twintig jeugd-wedstrijden per dag en noteerde met zijn typemachine alle namen van veelbelovende spelers. Hij besloot dat Barcelona een onderkomen nodig had waar getalenteerde jongeren van buiten de stad gehuisvest konden worden. In 1979 opende La Masia haar deuren. Bracht Iniesta naar Barcelona.

Jorge Valdano (1955-): wereldkampioen met het Argentinië van Maradona, voormalig trainer en technisch directeur van Real Madrid, fluwelen penntje, charmeur en aardige man – volgens de auteur zo'n beetje het archetype van de ideale man. Verhuisde vanuit de militaire dictatuur in Argentinië naar Spanje in 1975, net op tijd om het overlijden van Franco mee te maken. Een cruijffiaan, maar ook een kritische volger van Cruijff en Barcelona.

Victor Valdés (1982-): een jongen van

La Masia die uitgroeide tot de doelman van Guardiola's succesformatie. Was te gestrest om van voetbal te genieten totdat Guardiola hem leerde het spelletje afstandelijk te analyseren. Goede vriend van Iniesta.

Ernesto Valverde (1964-): een bescheiden spits in het door Cruïjff geleide team in de periode 1988-1990. Won als trainer tussen 2017 en januari 2020 twee titels in twee afgeronde seizoenen, totdat hij door Barça de laan werd uitgestuurd. Ze hadden geen idee hoe goed ze het hadden gehad. Kleine, bescheiden man, goed gevoel voor humor.

Tito Vilanova (1968-2014): in de jaren tachtig als tiener bevriend met Guardiola in de La Masia-periode, en van 2008 tot 2012 diens assistent bij het eerste. Was de *good cop* als Guardiola de *bad cop* speelde. Toonde zich na het ontslag van Guardiola bereid het stokje over te nemen. Guardiola was daar ontstemd over. Tijdens zijn hoofdtrainerschap kreeg Vilanova ongeneeslijke kanker. Zijn weduwe weerde Guardiola van de uitvaart.

Arsène Wenger (1949-): Arsenal-trainer van 1996 tot 2018. Adept van cruijffiaans voetbal. Figureert in dit boek als de doorgewinterde observator van het

moderne voetbal, grotendeels omdat de schrijver het geluk had hem in de laatste maanden van het schrijfproces te mogen interviewen. Werkt tegenwoordig voor de FIFA. Elzasser.

Xavi (1980-): de middenvelder die het passing-spel van Barcelona vormgaf: kijken, afspelen, kijken, afspelen, enzovoort. Dermate foutloos dat hij van zijn ploeggenoten de bijnaam La Maquina verwierf, De Machine. Doorliep La Masia en speelde van 1998 tot 2015 in het eerste elftal. Wordt sinds jaar en dag getipt als hoofdtrainer van Barcelona.

Boudewijn Zenden (1976-): bereisde, meertalige Nederlandse voormalige vleugelspeler die van 1998 tot 2001 uitkwam voor Barcelona, en daarna voor Chelsea, Liverpool, Marseille, enzovoort. Een antropologische observator van voetbalmores, en sinds 1997 incidenteel interviewslachtoffer van de auteur.

Andoni Zubizarreta (1961-): Bask en een wijs man. Tussen 1986 en 1994 doelman van Barcelona, en technisch directeur van 2010 tot 2015. Haalde Neymar en Suarez binnen. Bartomeu had hem nooit moeten ontslaan. Heeft als prof bijna duizend wedstrijden gespeeld.

BARCELONA-LEXICON

burgesia: de Catalaanse ondernemersklasse, plaatselijke versie van de bourgeoisie. De meeste bestuursleden van de club (inclusief de voorzitter) behoren tot de burgesia. Ze spreken thuis vrijwel allemaal Catalaans.

Can Barça: ‘Het huis van Barça’. Een gewichtige bijnaam voor de club als instituut.

Clásico: de wedstrijd tussen Barça en Real Madrid, de belangrijkste wedstrijd van het Spaanse speelschema, echter pas sinds februari 1974, toen het Barcelona van Cruïjff met 0-5 won in het Bernabeu. Voor die tijd was Real Madrid – Atlético Madrid de belangrijkste wedstrijd. De Clásico is een forum waarop de eeuwenoude spanningen tussen Catalonië en Madrid worden uitgespeeld.

culer (culé in het Spaans): Barcelona-fan, hoewel de letterlijke betekenis van het woord ‘achterwerk’ is. De bijnaam stamt naar verluidt uit de tijd dat Barcelona nog in het oude stadion speelde, een eeuw geleden, toen voorbijgangers op straat de uitstekende billen van de toeschouwers zagen die hangend over een muur naar de wedstrijd keken.

en un momento dado: ‘op een gegeven moment’. Cruïjffs favoriete stoplap als hij er in het Spaans even niet meer uitkwam.

entorno: letterlijk ‘omgeving’ of ‘leefwereld’. Cruïjff gebruikte het om de specifieke entourage rond Barcelona aan te duiden: de *socis*, de harde kern die naar het huis van de voorzitter toog om hem te bedreigen; de journalisten die van de club leefden; de plaatselijke politici die zich met de club bemoeiden; sponsors, huidige en voormalig directeuren en stafleden die probeerden terug te keren bij de club; en de oppositie die het zittende bestuur ten val wilde brengen.

indepe: afkorting voor *independentiste*, een aanhanger van de Catalaanse onafhankelijkheid, oftewel de helft van de Catalaanse bevolking. *Indepes* hebben doorgaans het Catalaans als moedertaal.

madriditis: een extreme obsessie voor Real Madrid en de Spaanse hoofdstad in het algemeen.

Masia: letterlijk ‘boerderij’. De Masia van Barcelona – van oorsprong gevestigd in een oude boerderij – is de inmiddels niet meer zo roemruchte jeugdopleiding van de club.

més que un club: ‘meer dan een club’, het motto van FC Barcelona. De uitdrukking staat voor Catalaans nationalisme, cruijffiaans voetbal, spelers uit de eigen opleiding, en een algemeen gevoel van waardigheid en *valors* (‘waarden’). Dat wordt allemaal bedoeld met *mes que un club*, een zelfingenomen en inmiddels ietwat sleetse marketingkreet.

pa amb tomàquet: met tomaat ingewreven brood, een zeer populaire Catalaanse specialiteit.

rondo: in wezen een soort lummelen met een voetbal. Barça’s favoriete trainingsoefening vanaf het moment dat Crujff er trainer werd. Een aantal spelers speelt elkaar in een kleine ruimte de bal toe terwijl verdedigers proberen hem te onderscheppen. In de rondo ligt de essentie van het cruijffiaanse voetbal besloten: tijd, ruimte, passing en geometrie.

soci: een contributie betalend clublid (*socio* in het Spaans). De ongeveer 150.000 socis van Barcelona – die vrijwel allemaal in Catalonië wonen – worden gezien als de eigenaars van de club.